

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060106

DOM
2017-01-24
Stockholm

Mål nr
P 3685-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-04-07 i mål nr P 3327-15, se bilaga A

KLAGANDE

Byggnadsnämnden i Mölndals kommun
431 82 Mölndal

MOTPART

WSA,

SAKEN

Utdömmande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avvisar vittnesförhören med OK och M H
2. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom förpliktar Mark- och miljööverdomstolen WSA att till staten betala det förelagda vitet om 200 000 kr.

Dok.Id 1307774

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Byggnadsnämnden i Mölndals kommun (byggnadsnämnden) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska döma ut det förelagda vitet.

WSA har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Byggnadsnämnden har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande:

Föreläggandet är tillräckligt tydligt utformat vilket redan har konstaterats av mark- och miljödomstolen gällande ett liknande föreläggande avseende kolonilott 27. Den del av föreläggandet som mark- och miljödomstolen har ifrågasatt gäller återställandet av marken. Källaren måste först rivras innan man kan börja återställa marken. De eventuella oklarheter som finns i föreläggandet gällande återställandet av marken blir därför inte relevanta förrän källaren har rivits. Källaren har dock inte rivits och hur marken ska återställas är därför inte relevant. WSA har uppfört stugan och källaren. Han har därför god kännedom om ursprunglig marknivå. Han har dessutom tillgång till en karta med höjdkurvor över ursprunglig höjdnivå vilken han gett in till nämnden i ett annat ärende.

WSA har i huvudsak anfört att vitet inte kan dömas ut eftersom han ska medges bygglov för delar av den utförda byggnationen och att åtgärden utförts för så länge sedan att byggnadsnämnden inte längre har rätt att ingripa mot den.

WSA har åberopat vittnesförhör med OK och M H. Förhören åberopas bl.a. till styrkande av att alla de närmsta grannarna samtyckt till hans byggnationer och att det därför inte finns något hinder mot att meddela honom bygglov för dem.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

WSA har åberopat två vittnesförhör. Vad han vill bevisa med förhören har ingen betydelse för frågan om utdömande av vite. Den åberopade bevisningen ska därför avvisas.

Det föreläggande som ligger till grund för byggnadsnämndens ansökan i målet har prövats av mark- och miljödomstolen i en dom den 21 april 2015 (mål nr P 3533-14). Mark- och miljödomstolen prövade i domen bl.a. en invändning om den s.k. tioårs-preskriptionen och konstaterade även att frågan om bygglov för åtgärden avgjorts genom en lagakraftvunnen dom och att vitesbeloppets storlek var väl anpassat. Mark- och miljödomstolens dom överklagades till Mark- och miljööverdomstolen som inte lämnade prövningstillstånd (beslut den 15 juni 2015 i mål nr P 4259-15). Föreläggandet vann därmed laga kraft.

Det är ett väsentligt rättssäkerhetskrav att myndigheter och enskilda kan inrätta sig efter lagakraftvunna beslut. I detta fall har nämndens föreläggande dessutom överprövats i flera instanser som har godtagit föreläggandets utformning. Vid en ansökan om utdömande av vite bör i sådant fall föreläggandet underkännas endast om det inte tillkommit i laga ordning eller om det innehåller något väsentligt eller uppenbart fel. Föreläggandet är lagligen grundat. Även om den ursprungliga marknivån inte är preciserad i föreläggandet är den oklarheten inte ett sådant väsentligt eller uppenbart fel att föreläggandet inte kan läggas till grund för utdömande av vitet. Det är ostridigt att föreläggandet inte har följts. Ändamålet med vitet står därför kvar och förutsättningarna för att döma ut vitet är uppfyllda.

Vitesbeloppet får anses skäligt och WSA har inte anfört några särskilda skäl som kan motivera en jämkning av beloppet. Vitet ska därför dömas ut i enlighet med byggnadsnämndens yrkande.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2017-02-14

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, Eywor Helmenius, referent,
Malin Wik och Christina Ericson.

Föredragande har varit Susanne Schultzberg

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-04-07
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr P 3327-15

SÖKANDE

Byggnadsnämnden i Mölndals kommun
431 82 Mölndal

MOTPART

VSA

SAKEN

Utdömmande av vite

_____

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår Byggnadsnämndens i Mölndals kommun ansökan om utdömmande av vite.

VSA:s begäran om sammanträde avslås. _____

Dok.Id 317075

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00 -

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Mölndals kommun (nämnden) förelade den 20 november 2013, § 117, VSA att senast tre månader från beslutet vunnit laga kraft utföra följande åtgärder på fastigheten X, lott 26:

Riva den del av källaren som inte är överbyggd av kolonistuga sammanbyggd med drivhus. Marken ska återställas till ursprungliga nivåer och skick innan källaren uppfördes. Om föreläggandet inte följs förpliktas VSA (19580324-3277) att utge ett vite om 200 000 kronor.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att VSA ska förpliktas att betala vite om 200 000 kronor. Till stöd för yrkandet har nämnden anfört bl.a. följande.

Föreläggandet vann laga kraft den 15 juni 2015 och skulle därför ha följts senast den 15 september 2015. Föreläggandet har inte följts. Byggnaden har fortfarande samma ägare och det finns inga kända hinder för fastighetsägaren att följa föreläggandet. VSA är taxerad ägare till kolonistugan enligt taxering 2015. *Enligt uppgift som lämnades av CR och VSA i tillsynsärende 2004 är CR inte längre ägare till kolonistugan. Även om CR skulle ha varit delägare finns inget hinder att förelägga den ena delägaren till en byggnad att vidta åtgärder.*

Mark- och miljödomstolen behandlade frågan om preskription i mål P 3533-14. Mark- och miljööverdomstolen gav inte prövningstillstånd. Frågan är alltså avgjord. Vid Länsstyrelsen i Västra Götalands läns besök i september 2004 konstaterades att utgrävningsarbeten har gjorts längs med stugans ena sida och att utgrävningen har cementerats. Dåvarande nyttjanderättshavaren uppgav att det som då uppförts endast var en mur, som hon inte ansåg var bygglovspliktig. Arbetet hade alltså under hösten 2004 inte hade kommit så långt att det framgick att åtgärden var en bygglovspliktig källare, ännu mindre kunde den slutliga utformningen av byggnationen bedömas. Beslutet om föreläggande har därför fattats inom tio år från det att överträdelsen begicks. Av intyg som VSA lämnat framgår att be-tong till källaren levererades den 27 juni 2015 [rätteligen 2005, torde därför vara en

felskrivning; domstolens anm]. Källaren var alltså tidigast färdigbyggd vid detta datum.

VSA har så som det får förstås bestritt yrkandet och får även anses ha begärt att sammanträde ska hållas. Till stöd för sitt bestridande har han anfört bl.a. följande.

Det är tio års preskriptionstid för bygglovspliktiga byggnader som byggts utan bygglov. Stadsarkitekt RL har i skrift förklarat att staden inte kan in-gripa då det redan pågår en utredning. Professionella ritningar har beställts och be-talats med 20 500 kronor. Stadsbyggnadskontoret påbörjar ett nytt mål och höjer vitet till 200 000 kronor, vilket är fel då det första vitet på 125 000 kronor inte är avslutat. Då stadsbyggnadskontoret inte exakt kunnat specificera vad det är på till-byggnaden som är tio år, har tiden förlöpt. I området har 60-70 % av byggnaderna fel storlek. Hus 26 samt underdäck mellan hus 26 och 27 var färdigbyggt i sin nuva-rande helhet den 27 juni 2005. Intyg av betongleverantören bifogas. Det är endast han som från början har varit ansvarig för byggnaden på tomten.

Nämnden har inte angett exakt vad som ska göras med tillbyggnaden, vilket de måste. Han åberopar en artikel från JP Infonet Förlag, författad av KJ med titeln *Att utfärda och döma ut vite*.

DOMSKÄL

Vid en ansökan om utdömmande av vite har domstolen att självmant uppmärksamma brister i föreläggandet och göra en formell och materiell kontroll. Detta gäller även utan att någon part har påpekat att föreläggandet är behäftat med brist.

Ett vite har straffrättslig karaktär och stränga krav måste därför ställas på såväl ut-formningen av de beslut som ligger till grund för vitets utdömmande som den talan som förs av sökande myndighet. Enligt 2 § första stycket lag (1985:206) om viten ska det av ett vitesföreläggande, som innebär en skyldighet för adressaten att vidta en viss åtgärd, framgå vid vilken tidpunkt eller inom vilken tidsfrist åtgärden ska

vidtas. Kravet på klarhet gäller inte bara i fråga om adressat och tidsfrist för uppfyllelse utan också vid bestämmande av vilka åtgärder adressaten ska vidta.

I Regeringsrättens avgörande RÅ 1990 ref. 39 anförs bl.a. att det är en förutsättning att adressaten fått information om vilka krav som ställs på honom och att denna information i första hand ska förmedlas genom själva föreläggandet. Det anförs att det mot bakgrund av vad som förekommit vid tidigare kontakter i och för sig finns ett visst tolkningsutrymme, men att detta torde vara begränsat och att det i praktiken endast torde vara dokumenterade kontakter som tillerkänns betydelse.

Av handlingarna i målet framgår att marken grävts ut redan 2004, före den tid då VSA övertagit nyttjanderätten till tomtens. Det finns inte någon illustration som visar hur marken ska återställas eller beskrivning av vad nämnden anser vara ”ursprunglig nivå”. Mark- och miljödomstolen anser att det därmed finns oklarheter kring hur och till vilken nivå som nämnden i det nu aktuella föreläggandet menar att marken ska återställas. Då sådana otydligheter enligt domstolens mening ska tolkas på det för adressaten lindrigaste sättet anser mark- och miljödomstolen att det aktuella vitesföreläggandet inte är så utformat att det för VSA stått helt klart för vad han har haft att fullgöra för att undgå vitespåföljd. Vid sådant förhållande saknas förutsättningar att döma ut vitet. Nämndens ansökan ska därför avslås. Vid denna utgång finns inte skäl att hålla sammanträde, varför yrkande om sammanträde avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 426)

Överklagande senast den 28 april 2016.

Susanne Lindblad

I domstolens avgörande har tf. rådmannen Susanne Lindblad beslutat. Föredragande har varit beredningsjuristen Linda Bidestedt.